

Raadsvoorstel

Onderwerp **Deelname experiment centrale stemopneming**

Registratienr. 6956186 Steller/telnr. Marcel Snip/ 73 44 en Jan van Dijken/ 70 25 Bijlagen 0

Classificatie	Openbaar ☐ Vertrouwelijk	
Portefeuillehouder	Den Oudsten	Raadscommissie
Langetermijn agenda (LTA) Raad	LTA ja: ☐ Maand Jaar LTA nee: ☐ Niet op LTA	

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

om toestemming te geven bij de gemeentelijke herindelingsverkiezing van 21 november 2018 deel te nemen aan het experiment centrale stemopneming van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Samenvatting

Op 21 november 2018 worden de gemeenteraadsleden van de nieuwe gemeente Groningen gekozen. Sinds er weer met het rode potlood wordt gestemd en de stembiljetten handmatig moeten worden geteld ervaren verscheidene gemeenten tijdens verkiezingen enkele knelpunten bij de stemopneming. Ook in de gemeente Groningen merken we dat op de stembureaus door de lange verkiezingsdag de vermoeidheid leidt tot verminderde concentratie waardoor de kans op fouten toeneemt. In een poging om deze knelpunten weg te nemen is de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming in het leven geroepen. Deze wet biedt gemeenten de mogelijkheid te experimenteren met een andere vorm van stemopneming die de efficiëntie, transparantie en controleerbaarheid van de stemopneming moet vergroten. Deelname aan het experiment centrale stemopneming is van belang vanwege een nog grotere betrouwbaarheid van de uitslag dankzij inzet van frisse krachten en beter zicht van de organisatie op de telprocedure. Bovendien zorgt centrale stemopneming voor een verbeterde controleerbaarheid en transparantie van de stemopneming. De genoemde voordelen betekenen ook dat de kans kleiner is dat een hertelling noodzakelijk is.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

Op 21 november 2018 worden de leden van de gemeenteraad gekozen. Sinds er weer met het rode potlood wordt gestemd ervaren verscheidene gemeenten tijdens verkiezingen enkele knelpunten bij de stemopneming. In een poging om deze knelpunten weg te nemen is de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming in het leven geroepen. Deze wet biedt gemeenten de mogelijkheid te experimenteren met een andere vorm van stemopneming die de efficiëntie, transparantie en controleerbaarheid van de stemopneming moeten vergroten. Daarmee speelt de Tijdelijke experimentenwet ook in op de wens die in de maatschappij leeft rondom genoemde punten. Het doel van deelname aan het experiment centrale stemopneming is dan ook het vergroten van de efficiëntie, transparantie en controleerbaarheid van de stemopneming. Dit komt ten goede aan de betrouwbaarheid van de uitslag en het vertrouwen van de inwoners in het verkiezingsproces.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart hebben diverse gemeenten zoals Rotterdam, Enschede en Assen al deelgenomen aan dit experiment. De ervaringen waren hier heel positief.

Toelichting

Bij de werkwijze die nu wordt gehanteerd vindt na sluiting van de stembureaus in alle stemlokalen eerst een voorlopige telling op partijniveau plaats. Als deze voorlopige uitslag op partijniveau is vastgesteld en doorgegeven wordt er in het stemlokaal overgegaan tot een telling op kandidaatniveau. Hierbij wordt het aantal op iedere afzonderlijke kandidaat uitgebrachte stemmen vastgesteld door de leden van het stembureau. Afhankelijk van het aantal uitgebrachte stemmen bij het desbetreffende stembureau kan het telproces enkele uren duren.

Bij deelname aan het experiment centrale stemopneming vindt na sluiting van de ongeveer honderdzestig stembureaus in alle stemlokalen ook eerst een voorlopige telling op partijniveau plaats. De voorlopige uitslag zal dus ook bij gebruik van centrale stemopneming al op de verkiezingsdag bekend zijn. Na het vaststellen van de voorlopige uitslag zorgt het stembureau er voor dat alle bescheiden worden ingepakt. Het tellen van de stemmen die op de afzonderlijke kandidaten zijn uitgebracht gebeurt de volgende dag in MartiniPlaza door een daarvoor ingesteld gemeentelijk stembureau. De ingezette tellers vallen onder verantwoordelijkheid van het gemeentelijk stembureau. Het gemeentelijk stembureau stelt na de telling voor elk stembureau de uitslag vast. Als het gemeentelijk stembureau er zeker van is dat de stemopneming juist is uitgevoerd, maakt dit het proces-verbaal van de stemopneming voor de gemeente op.

Mocht er tegelijkertijd met de gemeenteraadsverkiezing van 21 november ook een referendum over de wijziging van de Wet op de orgaandonatie worden gehouden, dan zal de telling voor dit referendum wel plaatsvinden in het stemlokaal. Hier wordt voor gekozen omdat de telling bij een referendum relatief eenvoudig is. Er worden immers maar vier soorten stemmen geteld (voor, tegen, blanco en ongeldig).

Kader

Op de organisatie van de tussentijdse gemeenteraadsverkiezing naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling zijn de Kieswet en de Wet algemene regels herindeling van toepassing. Voor de centrale stemopneming is de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming van toepassing.

Argumenten en afwegingen

Er zijn meerdere argumenten voor deelname aan het experiment centrale stemopneming van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ten eerste vindt de gehele telling bij de werkwijze die nu wordt gehanteerd plaats door de stembureauleden die al een dag zitting hebben gehad op het stembureau. Vermoeidheid kan daarom aan het einde van de avond zorgen voor telfouten, zeker bij langere telprocedures zoals tijdens Tweede Kamerverkiezingen en gemeenteraadsverkiezingen. Als er de volgende dag geteld wordt door frisse telteams is de kans op fouten aanzienlijk kleiner. Bovendien heeft de verkiezingsorganisatie bij centrale stemopneming beter zicht op het telproces en kan er ook worden gestuurd of ingegrepen als dit noodzakelijk is voor een correct verloop.

De waarschijnlijkheid dat een hertelling nodig zal zijn is door het gebruik van centrale stemopneming dan ook aanmerkelijk minder groot. Van de tweeëntwintig gemeenten die voor de gemeenteraadsverkiezing van 21 maart 2018 meededen aan het experiment centrale stemopneming is alleen in de gemeente Ouder-

Amstel besloten tot hertelling. Bij deze hertelling bleek er vervolgens geen enkele afwijking te zijn met de eerste telling op kandidaatniveau. Dit onderstreept de betrouwbaarheid van de centrale stemopneming.

Een ander argument voor deelname aan het experiment met centrale stemopneming is de verbeterde controleerbaarheid en transparantie van de stemopneming. Omdat de telling van alle stembureaus op één locatie plaatsvindt is namelijk de telling van elk van deze stembureaus te volgen voor geïnteresseerde inwoners, waar een belangstellende bij de stemopneming in het stemlokaal maar één stembureau tegelijkertijd kan volgen. Deze transparantie en controleerbaarheid zorgt voor optimale legitimiteit van de verkiezing en de vastgestelde uitslag.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Deelname aan het experiment centrale stemopneming van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is een duidelijk signaal dat de gemeente Groningen stappen onderneemt om te komen tot de meest efficiënte, transparante en controleerbare manier om de stemmen op te nemen. Met centrale stemopneming betreft de gemeente haar inwoners nog beter bij het proces van stemopneming. Omdat de gehele telling op één locatie plaatsvindt is namelijk de telling van elk stembureau te volgen, waar een belangstellende bij de de stemopneming in het stemlokaal maar één stembureau kan volgen.

Financiële consequenties

De kosten voor deelname aan het experiment centrale stemopneming worden geraamd op 35.000 euro. Het betreft o.a. huur van MartiniPlaza, inrichting van de ruimte, beveiliging, inzet van tellers en instructies voor alle deelnemers. Hier staat tegenover dat op andere kosten met betrekking tot de uitslagverwerking kan worden bespaard omdat nu centraal wordt geteld.

Daarnaast stelt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een vergoeding beschikbaar van 10.000 euro om deelname aan het experiment te stimuleren. De uiteindelijke kosten van deelname aan het experiment centrale stemopneming kunnen worden gedekt uit het reguliere budget voor verkiezingen. In de gemeentebegroting van 2018 is voor het organiseren van de verkiezing een bedrag opgenomen van 550K.

Overige consequenties

N.v.t.

Vervolg

Het raadsbesluit zal worden medegedeeld aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Na de gemeenteraadsverkiezing van 21 november 2018 zal de gemeentelijke organisatie evalueren hoe de centrale stemopneming is verlopen en op basis van deze evaluatie bepalen of er een vervolg kan worden gegeven aan de nieuwe werkwijze.

Lange Termijn Agenda

N.v.t.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink